

Nr 152.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ersättning till vissa personer i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring; given Stockholms slott den 23 februari 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlatande till riksdagen föredragande t. f. departementschefen under punkterna 1:o—3:o hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Karl Levinson.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 23 februari 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden SCHLYTER, WIGFOESS, MÖLLER, LEVINSON, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

T. f. chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Levinson anför:

Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, utgår enligt bestämmelserna i förordningen den 18 juni 1927 (nr 234), vilken förordning trätt i kraft den 1 januari 1928. Genom ifrågavarande förordning har förordningen den 18 juni 1909 (nr 89 sid. 1) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, upphävts, dock att ersättningsanspråk, som grundas på olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats före den 1 januari 1928, skall bedömas enligt äldre bestämmelser.

Bihang till riksdagens protokoll 1934. 1 saml. Nr 152.

I 1 § av förordningen den 18 juni 1909 stadgas, att därest under militär-tjänstgöring i fred olycksfall inträffar, så att tjänstgörande värnpliktig, volontär vid hären eller någon, som tillhör flottans eller kustartilleriets stammanskap, varder skadad, eller därest person, som nu nämnts, skadas under tjänstgöring i krig, staten skall utgiva ersättning jämlikt vissa i förordningen stadgade grunder. Dylik ersättning utgives jämväl, om sjukdom med därav följande skada yppas under eller efter slutad militärtjänstgöring och tjänstgöringen skäligen kan antagas hava till sjukdomen bidragit.

Göres ej framställning om ersättning i anledning av skada inom *två år* efter det skadan yppades eller, där fråga är om ersättning i anledning av dödsfall, från det döden inträdde, är, enligt den ursprungliga lydelsen av 12 § i oförmälda förordning, rätten till ersättning förverkad.

I sistnämnda stadgande har genom förordning den 4 juni 1920 (nr 305) vidtagits den ändring, att, beträffande skada, som yppats efter ingången av år 1919, rätten till ersättning är förverkad, därest ej framställning om ersättning i anledning av skada göres inom *tre år* från det för värnpliktig tjänstgöringen samt för volontär vid hären och för den, som tillhör flottans eller kustartilleriets stammanskap, anställningen upphörde eller från den senare tidpunkt, då skadan yppades, eller, där fråga är om ersättning i anledning av dödsfall, från det döden inträdde.

Ifrågavarande ersättning utgår från den i § 46 mom. 1 värnpliktslagen oförmälda invalid- och pensionsfond.

1:o.

I en till riksförsäkringsanstalten den 12 september 1933 inkommen skrift gjorde Ernst Wilhelm Göthlin i Stockholm framställning om ersättning i anledning av benskada, som han ådragit sig genom olycksfall under militär-tjänstgöring i början av år 1923. Då berörda framställning icke gjorts inom den tid, som stadgats i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, med den ändrade lydelse nämnda förordning erhållit genom förordningen den 4 juni 1920, fann anstalten sig icke kunna upptaga framställningen till prövning, i vad densamma avsåge ersättning enligt förstnämnda förordning, och då framställningen vidare gjorts först sedan mer än tio år förflutit efter det olycksfallet inträffade, förklarade riksförsäkringsanstalten Göthlin gentemot anstalten hava förlorat sin rätt till ersättning enligt lagen den 17 juni 1916 om ersättning för olycksfall i arbete.

Hos Kungl. Maj:t har Göthlin sedermera i en den 27 november 1933 dagtecknad skrift anhållit att, utan hinder därav att hans framställning om ersättning icke blivit gjord inom föreskriven tid, komma i åtnjutande av ersättning enligt grunderna för nyssnämnda förordning den 18 juni 1909.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Göthlin varit fast anställd vid Norrlands trängkår under tiden 1 november 1918—31 oktober 1926; att han under skidlöpning den 21 februari 1923 ådragit sig brott å vänster ben, för

vilken skada han vårdades dels å Sollefteå lasarett, dels å trängkårens sjukrum till och med den 3 juni nämnda år, varefter han friskskrevs den 7 i samma månad; att han, enligt egen uppgift, alltsedan olycksfallet känt besvär i vänster ben; samt att vederbörande militärläkare såsom sin åsikt uttalat, att det icke kunde uteslutas, att olycksfallet ägde samband med de besvär, varav Göthlin nu lede.

Riksförsäkringsanstalten har i avgivet utlåtande i ärendet den 5 december 1933 anført, bland annat, att för den händelse Kungl. Maj:t skulle finna skäligt, att Göthlin, utan hinder därav att framställning om ersättning icke gjorts inom föreskriven tid, bereddes ersättning jämlikt grunderna för förordningen den 18 juni 1909, hade riksförsäkringsanstalten prövat ärendet i sistnämnda hänseende. Vid granskning av vad sålunda i ärendet förekommit hade riksförsäkringsanstalten med stöd av ett från anstaltens biträdande läkare, professorn P. Haglund, inhämtat utlåtande funnit ifrågavarande olycksfall hava inträffat under sådana förhållanden, att anstalten, därest framställning om ersättning gjorts inom därför föreskriven tid, skulle hava tillerkänt Göthlin ersättning enligt berörda förordning.

Arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse hava i avgivet utlåtande den 28 december 1933 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att till Göthlin finge — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom föreskriven tid — från och med den 1 januari 1934 från beväringssmannskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för ovannämnda förordning den 18 juni 1909 kunde anses berättigad.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att Göthlin icke kunnat tillerkännas någon ersättning enligt förordningen den 18 juni 1909, enär ansökning därom icke gjorts inom behörig tid. Emellertid har förut i åtskilliga fall dispens från förordningens preskriptionsföreskrifter medgivits. Då, enligt vad riksförsäkringsanstalten meddelat, Göthlin ådragit sig ifrågavarande skada under sådana förhållanden, att ersättning enligt bestämmelserna i förutnämnda förordning kunnat tillerkännas honom, därest framställning därom gjorts inom föreskriven tid, finner jag billigt, att han får komma i åtnjutande av ersättning enligt i förordningen angivna grunder. Ersättningen torde böra utgå från och med den 1 januari 1934.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till Ernst Wilhelm Göthlin må — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den tid, som föreskrives i 12 § av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppskada, ådragen under militärtjänstgöring — från och med den 1 januari 1934 från beväringssman-

skapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

2:o.

I en till riksförsäkringsanstalten den 3 februari 1933 inkommen skrift gjorde Karl Johan Gunnar Johansson från Harshult, Klavreström, framställning om ersättning i anledning av sjukdom, som han ådragit sig under militärtjänstgöring under tiden 9 september 1921—31 oktober 1924. Då berörda framställning icke gjorts inom den tid, som stadgats i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, med den ändrade lydelse nämnda förordning erhållit genom förordningen den 4 juni 1920, fann riksförsäkringsanstalten enligt beslut den 18 april 1933 ersättning för ifrågavarande sjukdom icke kunna utgå till Johansson.

Av Johansson hos försäkringsrådet över anstaltens beslut anförda besvär fann rådet i utslag den 8 september 1933 icke föranleda någon dess vidare åtgärd.

Hos Kungl. Maj:t har Johansson sedermera i en den 10 november 1933 dagtecknad skrift anhållit att, utan hinder därav att hans framställning om ersättning icke blivit gjord inom föreskriven tid, komma i åtnjutande av ersättning i anledning av ovanberörda sjukdom.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Johansson erhållit fast anställning vid Vaxholms grenadjärregemente den 9 september 1921; att han under tiden 11 december 1922—5 februari 1923 vårdats å regementets sjukhus å Oscar-Fredriksborg för lungsjukdom; att han den 31 oktober 1924 på grund av tilländalupen kontraktstid erhållit avsked från regementet; att han därefter varit boende i sitt hem intill den 1 maj 1925 utan att deltaga i något arbete; att han efter en kortare tids anställning som sjukvårdare å sjukhuset vid Långbro ånyo vistats i sitt hem utan att kunna innehava någon stadig varande arbetsanställning på grund av tidvis förvärrad sjuklighet; samt att vid å Växjö lasarett den 16 september 1931 företagen röntgenundersökning Johansson befunnits lida av lungtuberkulos, för vilken sjukdom han sedermera under tiden 14 oktober 1931—20 februari 1932 vårdats å sanatoriet Lugnet.

Riksförsäkringsanstalten har i avgivet utlåtande i ärendet den 28 november 1933 anført, bland annat, att för den händelse Kungl. Maj:t skulle finna skäligt, att Johansson, utan hinder därav att framställning om ersättning icke gjorts inom föreskriven tid, bereddes ersättning jämlikt grunderna för förordningen den 18 juni 1909, därest hans militärtjänstgöring skäligen kunde antagas hava bidragit till hans ifrågavarande sjukdom, hade riksförsäkringsanstalten prövat ärendet i sistnämnda hänseende. Vid granskning av vad sålunda i ärendet förekommit hade riksförsäkringsanstalten med stöd av från sin biträdande läkare, överläkaren A. Gullbring, inhämtat utlåtande

funnit sjukdomen hava ådragits under sådana förhållanden, att anstalten, därest framställning om ersättning gjorts inom därför föreskriven tid, skulle hava tillerkänt Johansson ersättning jämlikt ovannämnda förordning.

Arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse hava i avgivet utlåtande i ärendet den 10 januari 1934 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att till Johansson finge — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom föreskriven tid — från beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, kunde anses berättigad.

Under åberopande av vad sålunda förekommit får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till Karl Johan Gunnar Johansson må — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den tid, som föreskrives i 12 § av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — från och med den 1 januari 1934 från beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

3:o.

I en till riksförsäkringsanstalten den 29 december 1932 inkommen skrift gjorde Henning Evald Johansson från Torsgården, Vara, framställning om ersättning i anledning av sjukdom, som han ådragit sig under militärtjänstgöring år 1922. Enär berörda framställning icke gjorts inom den tid, som föreskrivits i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämning, fann anstalten enligt beslut den 23 maj 1933 Johansson hava förlorat sin talan mot anstalten i fråga om rätt till ersättning.

Hos Kungl. Maj:t har Johansson sedermera i en till försvarsdepartementet den 18 november 1933 inkommen skrift anhållit att, utan hinder därav att hans framställning om ersättning icke blivit gjord inom föreskriven tid, komma i åtnjutande av ersättning enligt grunderna för förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Johansson, som år 1921 erhållit ett års uppskov med värnpliktstjänstgöring på grund av sjukdom, ledgångsreumatism, den 30 maj 1922 såsom vapenför i all tjänst inryckt till tjänstgöring vid Skaraborgs regemente; att han redan den 6 därpåföljande juni på grund av organiskt hjärtfel förklarats icke vapenför och överförd till handräckningstjänst; att han sedermera vårdats å regementets sjukhus under

diagnosen hjärtfel och halsfluss under tiden 29 oktober—12 november 1922, vilken sistnämnda dag han överförts till garnisonssjukhuset i Skövde, varest han, som skulle hava uttryckt från tjänstgöringen den 10 november 1922, därefter under diagnosen ledgångsreumatism och hjärtfel vårdats till den 9 februari 1923; *samt att* vederbörande militärläkare såsom sin åsikt uttalat, dels att Johansson redan ett år före värnpliktstjänstgöringens början lidit av ledgångsreumatism, vilken sjukdom med största sannolikhet varit upphov till hans hjärtåkomma, dels att det icke syntes kunna säkert uteslutas, att sagda åkomma förvärrats under de tillfällen, Johansson varit sjuk under militärtjänstgöringen.

Riksförsäkringsanstalten har i avgivet utlåtande i ärendet den 19 januari 1934 anfört, bland annat, att för den händelse Kungl. Maj:t skulle finna skäligt, att Johansson, utan hinder därav att framställning om ersättning icke gjorts inom vederbörlig tid, bereddes ersättning jämlikt grunderna för förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, hade riksförsäkringsanstalten i anledning av nu förevarande framställning till behandling upptagit frågan, om och i vad mån Johansson kunde vara berättigad till ersättning, och fördens skull införskaffat ytterligare utredning i ärendet. Riksförsäkringsanstalten hade härvid, bland annat, låtit Johansson undergå särskild undersökning å Lidköpings lasarett, med ledning av vilken undersökning utlåtande den 15 januari 1934 avgivits av lasarettsläkaren E. Akmar. Av nämnda utlåtande framginge, bland annat, att Johansson vid undersökningen befunnits lida av organiskt hjärtfel, att han lidit av hjärtfel redan före sin värnpliktstjänstgöring samt att intet motsade antagandet, att denna tjänstgöring kunde hava på ena eller andra sättet ogynnsamt inverkat på hans förut angripna hjärta. Vid granskning av vad sålunda i ärendet förekommit hade riksförsäkringsanstalten, som jämväl inhämtat yttrande från en av sina biträdande läkare, överläkaren A. Gullbring, funnit, att anstalten, därest framställning om ersättning gjorts inom vederbörlig tid, skulle hava tillerkänt Johansson ersättning jämlikt berörda förordning den 18 juni 1909 för den försämring av hans hjärtsjukdom, som föranletts av hans militärtjänstgöring.

Arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse hava i avgivet utlåtande i ärendet den 6 februari 1934 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att till Johansson finge — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom föreskriven tid — från och med den 1 januari 1934 från beväringssmannskapets invalid- och pensionsfond utbetalas ersättning jämlikt förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada ådragen under militärtjänstgöring, för den försämring av hans hjärtsjukdom, som föranletts av militärtjänstgöringen.

Under åberopande av vad sålunda förekommit får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till Henning Evald Johansson må — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den tid, som föreskrives i 12 § av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militär-tjänstgöring — från och med den 1 januari 1934 från beväring-manskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

Vad t. f. departementschefen ovan under punkterna 1:o—3:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. Broberg.
